VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

K rybníkům, za ptačím zpěvem a rusalkami do Hostivic

GPS souřadnice: 50.0795859, 14.254708

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části přírodou po rovince a po asfaltové cestě. Pejsky můžete vzít s sebou, ale musejí být na vodítku. Výlet projedete pouze terénním kočárkem.

Parkování: Nedaleko obecního úřadu je zdarma parkoviště *V Koutě*. Lze také zaparkovat u zámku nebo u Lidlu (závora).

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

WC: Veřejné WC na parkovišti u Lidlu

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Peruc, Do Stínadel za Rychlými šípy, Po stopách Golema, Okoř, Veltrusy, Nelahozeves atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Výlet testovali sourozenci Andrea a Milada z Nových Butovic.
Ája (4 roky): „Když jsme šli na výlet, tak byl všude sníh a ptáčci spali, ale splnila jsem všechny úkoly a dostala jsem pak za odměnu čokoládovou buchtičku.“
Milda (8 let): „Mě bavilo hledání obrázků na trase – hlavně ty na domech.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na samý okraj Prahy, do míst, odkud se za dob Rudolfa II. dopravovala voda do Pražského hradu a kde dodnes kolem krásných rybníků hnízdí chránění ptáci a rostou vzácné houby. A nejen to – kolem rašelinišť tam nad ránem tančí tři čarokrásné rusalky.

V Hostivicích mají také hezký zámek, který nechala vybudovat známá velkovévodkyně. Která to byla? Dozvíte se. V centru obce se také natáčel oblíbený seriál *Slavné historky zbojnické* nebo film *Čas sluhů*. Na příjemné rovinkaté trase budete luštit hádanky, hledat a uvidíte i nefalšovanou tvrz.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí zastupitele města Hostivice Michala Horálka.

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,
dnešní cesta za hádankou se vám bude moc líbit. Vede totiž celou dobu po rovince a na trase uvidíte mnoho zajímavostí. Když budete potichoučku, určitě na vodě nebo v rákosí zahlédnete nějakého vzácného ptáčka. Těch je tady totiž opravdu hodně. A možná vás na setinu vteřinky ovane závoj krásných lesních víl. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

K rybníkům, za ptačím zpěvem a rusalkami do Hostivic
ZÁMEK
KOSTEL SV. JAKUBA
START C/L
naše káva
SVATÝ FRANTIŠEK A JAN NEPOMUCKÝ
MARIÁNSKÝ SLOUP
DUDÍKOVNÍK
Litovický potok
T.G.M.
PTAČÍ POZOROVATELNA
Litovický Ryb.
TVRZ
KAPLE PANNY MARIE
ZVONIČKA

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Zaparkujte poblíž kostela nebo zámku (tedy v centru obce) co nejblíže kavárny *Naše Káva*. Hezky si utáhněte tkaničky a zkontrolujte, zda máte v batůžku svačinku. Čeká nás cesta plná zapeklitých otázek a hledacích úkolů. Jdeme na to.
Ještě než uděláme první krok, musíme si vysvětlit, jak máme správně Hostivice nazývat. Původní podoba je „ta Hostivice“ (jméno mělo význam „Hostivítova ves“). Dnes už se užívají také „ty Hostivice“. Starousedlíci většinou říkají „ta Hostivice“, ostatní spíše „ty Hostivice“. My zůstaneme u Hostivic, pokud vám to neva. :)

Věděli jste, že město vzniklo postupným sloučením několika vsí a osad? Kromě Hostivic s kostelem sv. Jakuba to byly vsi: Litovice s tvrzí, Břve a Jeneček. Většinu dnes uvidíme.

S Hostivicemi je spojena jedna úžasná dáma – velkovévodkyně Anna Marie Františka Terezie Toskánská. V 18. století centru Hostivic vtiskla barokní ráz stavbou zámku a fary. V zámku v současnosti sídlí městský úřad. K němu právě jdeme.

Poslouchali jste pořádně? Pamatujete si alespoň dvě jména velkovévodkyně? Zkuste to. Jmenuje se tak někdo z vás? Šance jsou velké! Pokud tady je nějaká Maruška, Terinka, Andulka nebo Fanda, může odpovědět na první dnešní otázku.

Napravo od vchodu do zámku (úřadu) je tmavá tabulka s nápisem *Hostivický zámek*.

Najděte poslední slovo textu, což je letopočet, a sečtěte dvě poslední číslovky.

1. **Napište výsledek.**

Hostivický zámek byl postaven v letech 1689 až1697 jako jednopatrová barokní stavba. Do současné podoby dvoupatrové budovy byl přestavěn o 40 let později.

Paní hraběnka Toskánská, jejíž jméno už si určitě všichni dobře pamatují :), si zde nechala vystavět odpočinkové místo, aby si měla při cestě z Buštěhradu do Prahy kde oddechnout.

To by se nám také líbilo… Mít svoje odpočinkové místo, kde by člověk nabral sílu, aby došel třeba do školy nebo na nákup!

Kde byste si zámek nechali vybudovat vy? A kolik by měl pokojů? Alespoň patnáct, aby se v něm mohlo hrát na honěnou či na schovávanou. Jak se piká na schovce? Kdo si vzpomene?

Před pikolou za pikolou nikdo nesmí stát nebo nebudu hrát. Už jdu…

Anna Marie Františka nebyla žádná velká krasavice. Hlavu si z toho ale nedělala. Byla obdařená obchodním duchem a podnikavostí, což je v životě mnohem důležitější. Byla obdivována jako skvělá organizátorka, výborná jezdkyně a nedostižná lovkyně. V Čechách vlastnila kromě Hostivic a Buštěhradu také Ploskovice, Zákupy a Roudnici. Velkovévodkyně na svých panstvích vše sama plánovala, vymýšlela, vedla účty a vyplácela zaměstnance, k nimž prý byla neobyčejně spravedlivá a uznalá. V soukromém životě sice moc šťastná nebyla, ale zůstalo po ní mnoho dobrého.

Na budovu zámku, ve kterém dnes sídlí městský úřad, navazuje barokní panský dům z 18. stol. s mohutnou sýpkou, kde sídlí kavárna. Právě tam na vás čeká dáreček za vyluštěnou tajenku. Tak si to dobře zapamatujte, ať si pro odměnu nejdete třeba k Dudlíkovníku. Že nevíte, co to je? Za pár minut se to dozvíte!

Od druhé poloviny 18. století zájem o zámek upadal. Postupně byl přeměněn k bydlení zaměstnanců císařského statku. A chátral a chátral… Zachránila ho až náročná rekonstrukce. V interiéru jsou zachovány fresky z 18. století, tedy z časů, kdy byl dům stavěn. Malba v hale zachycuje výjevy z bitvy na Bílé hoře roku 1620. Můžete nakouknout. Uvidíte na ní vojáky a koníky. Úřad ovšem nebývá o víkendu otevřený.

Zkuste nyní na zdi najít znak obce. Má tvar štítu, na kterém je toho víc než dost. Dole hradba s cimbuřím a ozubeným kolem. Jakou barvu má kolo?

Hradba naznačuje, že jsou Hostivice město, a pět zubů cimbuří připomíná počet jeho částí. Tři stříbrné podkovy v červeném poli vlevo nad hradbou vycházejí z erbu vladyky Jindřicha z Hostivice. Kmínek vinné révy se třemi listy vpravo

odkazuje k rodu pánů z Dražic, ke kterému patřil pražský biskup a stavitel litovické tvrze.

Budeme počítat, kolikrát dnes takový znak na výletě uvidíme. Schválně, jestli nám na konci vyjde stejné číslo.

Před zámkem stojí mariánský sloup, který je 9 metrů vysoký. Kolem roku 1734 ho nechala postavit právě majitelka panství, nám již dobře známá Anna Marie Františka, velkovévodkyně Toskánská. Bylo to její poděkování za ochranu před morem a hladem. V jeho spodní části jsou na římse čtyřhranného soklu umístěny sochy čtyř světců. Pravděpodobně se jedná o svatého Vavřince, Kateřinu, Víta a Floriána.

Bohužel si tím nikdo není úplně jistý, protože na počátku 20. století nějaký vandal urazil světcům jejich atributy, což jsou předměty, s nimiž bývají zobrazováni. Taková jejich poznávací znamení. Třeba Florián by měl držet v ruce přílbu, stavení nebo nádobu, Vít kohouta a tak dále.

Některé atributy byly hostivickým světcům nedávno opět doplněny, takže má například Kačenka v ruce meč. (Obvykle ale mívá kolo, do kterého ji vpletli, aby zhynula mučednickou smrtí. Za svou víru v Boha a také proto, že tehdejším učencům připadala podezřele přechytralá.)

Svatý Vavřinec má zase v ruce něco, co nám nápadně připomíná grilovací rošt s dlouhou rukojetí. Ovšem větší, pozlacený… Asi nejsme daleko od pravdy, protože Vavřinec byl údajně uškvařen na dřevěném uhlí. Prý u toho křičel: *„Z jedné strany jsem již opečený, pokud mě chcete mít dobře propečeného, je čas mě otočit na druhou stranu.“*

Pak je zde světec, který drží v ruce zlatou rostlinu. Nebo možná spíš divně listnatou větev stromu, který byste v Hostivicích v zimě našli leda v nějakém soukromém skleníčku.

2. **Co drží tento muž ve své levé ruce?**

Vandalství je hrozná věc, děti! Nikdy nic neničte, i když se vám to nelíbí. Může se to líbit jiným.

Najdete na kamenných kvádrech číslici 28? :)

Jdeme se podívat ke kostelu. Přímo u něj rostou krásné stromy. Poznáte, které to jsou?

Památné lípy jsou staré 150 let. Máme tady někoho také tak starého? Věk kolika členů rodin by se musel sečíst, abyste dosáhli tohoto čísla. Tipujeme, že všech. A ještě by to nestačilo! :)

Napravo od kostela je **fara** (tedy místo, kde bydlel a úřadoval kněz) z roku 1736. Na místě starší fary zničené ve třicetileté válce ji – jak jinak – nechala postavit naše známá velkovévodkyně. Svědčí o tom i korunovaný erb jejího rodu v kartuši nad oknem nad vstupním portálem. Kdo ho vidí?

Poznáte nějaké předměty v něm? Nejsou vám povědomé? :)

Najděte na vratech brány kostela dva letopočty. Shodují se?

Kostel svatého Jakuba je nejstarší zdejší dochovanou stavbou. Existoval již v roce 1277. Na jižní straně chrámové lodi je dokonce dochováno románské kvádříkové zdivo. Zkusíme ho najít? Kdo má oči jako Bystrozraký? A kdo má bříško jako Široký? :)

Jak se jmenoval třetí kamarád těchto pohádkových postav?

Před vchodem do kostela najděte barokní **sochy svatého Jana Nepomuckého a svatého Františka z Assisi**. Poznáte, který je který?

Zde jsou atributy naprosto jasné. Nepomuk vždy drží v ruce kříž a Frantík drží lebku.

U pasu mu také visí růženec, což je modlitební pomůcka, která má podobu šňůrky s navlečenými korálky. Co korálek, to odříkaná modlitba.

3. **Jak se jmenuje věc pověšená pod korálky?**

(poradíme, že stejnou věc drží i socha vpravo)

Zkuste nyní najít na zdi obrázek lva. Pokud budete mít štěstí, uvidíte i keramickou kočičku.

Postavíme se zády ke kostelu, opatrně přejdeme přes park a najdeme si stezku, která nás povede kolem Litovického potoka. Cestou mineme hned několik obchůdků.

Vidíte velké kuchařské prkénko? Kdo první najde konvičku se dvěma hrnečky? Poznáte ovoce na jednom z nich?

Teď to bude těžké!

Hledáme napravo od chodníčku prazvláštní strom, kterému se říká **dudlíkovník** nebo také **dudlovník**. Je to dřevina libovolného druhu, která slouží k odložení dudlíku, na který je dítko už moc velké. Matka prostě nehodí dudlík do koše, ale zavěsí jej na nějakou tu haluz. Nejlépe za přítomnosti příliš vytrvalého dětského dudlíkáře, kterého je potřeba dudlání zbavit. Když jdou pak s dítkem na procházku, můžou třeba dudlíku pokaždé zamávat.

Proč se na odložení dudlíku trvá? Za prvé vadí zdravému růstu zubů a za druhé by asi bylo divné, kdyby dospělí chodili například do práce s dudlanem. Nebo ne? Zkuste si s dudlíkem představit své rodiče… :)

Myslíte si, že skutečně existuje nějaký strom, na kterém rostou dudlíky?

Našim dětem je sebral čert, když k nám kdysi přišel s Mikulášem a andělem. Když se pak děťátka milovaného dudlíkování dožadovala, dostala na výběr: „Chceš dudlana? Tak musíme zavolat čerta. Ten ho u sebe má! A bylo po touze po dudlíku! :) Díky, čerte.

Napravo vidíte hřiště pojmenované po jedné známé pohádkové postavě. Napovíme.

Za mlhou hustou, že by se dala krájet, a dost možná ještě dál je rybník Brčálník. Ve dne je docela obyčejný, ale sotva ho večer přikryje černočerná tma, začnou se tam dít podivuhodné věci. Nejdříve to ve vodě zažbluňká, pod břehem zakuňká, v rákosí lupne, ve vrbě hrkne a teprve potom se objeví ……

Je to skřítek neposeda, zvědavý jako opička, a tak už nedočkavě vyhlíží, až se na hladině zatřpytí první hvězda...

4. **Jak se jmenuje skřítek?**

Skřítek, který má na hlavě tolik vlasů jako Glum z *Pána prstenů,* žije v rybníčku. K tomu dnes také dojdeme, ale pojďme si nejdřív něco říci o tekoucí vodě nalevo od nás.

Složený název Litovicko-Šárecký potok upozorňuje na dvě části potoka. **Litovickým potokem** bývá nazývána horní část, která vtéká do nádrže Džbán. Šáreckým potokem pak bývá označován dolní úsek toku.

Litovicko-Šárecký potok pramení u obce Chýně. Do Vltavy se vlévá v Praze Sedlci. Přesněji v místech, kde končí Císařský ostrov. Potok je dlouhý 21 kilometrů. Kolikpak to je metrů?

Máme tady úkol pro počtáře. Kolik dětí měřících jeden metr by si kolem potoka muselo lehnout od pramene až po řeku? Máte tolik kamarádů? Určitě ano! :)

Viděli jste u školy zvláštní prolézačku? Kdo by po ní dokázal lézt? A kdo by spadl jako shnilá hruštička? :)

Potůček u mostu opustíme a vstoupíme do ulice *U Potoka.* Jdeme směrem k popelnicím tříděného odpadu.

Že jdete správně, poznáte podle opiček, co jsou namalované na růžovém domě nalevo. Poznáte druh? My myslíme, že to asi budou šimpanzi.

Znáte večerníček, ve kterém je hlavní hrdinkou šimpanzí slečna? Jak se jmenuje?

Tento večerníček namaloval stejný výtvarník, který vytvořil také dva žáky z této písničky:

My jsme žáci 3. B,
bereme však na sebe

podobu zajíce,
žirafy či krabice
(to je pěkná směsice).
Můžem bejt i rohože,

a to všechno, protože
vlastníme nakrátko
utržené sluchátko
(taky jedno zvířátko).

5. **Jak se jmenuje žákyně?**

Projdeme kolem modrobílého domu a také domu, jehož schodiště je schováno v dřevěné přístavbě. A jsme na hlavní ulici. *Litovická* nás vede doleva směrem z města.

Přejdeme opatrně na druhou stranu. Tady půjdeme hezky svižně po chodníčku a jen si rychle vyzvedneme písmenko v parku T. G. Masaryka, kde se nachází pomník obětem obou světových válek. Najdeme bustu (hlavu) našeho prvního prezidenta.

6. **Jak se jmenuje oděvní doplněk, který má uvázaný pod krkem?**

Projdeme park a pokračujeme. Dobře se díváme na čísla domů.

Zkuste najít starobylou bránu u bývalého statku čp. 14, nyní čp. 634. Tato brána pamatuje úplně první stavby ve vsi, ale rozhodně ne první obyvatele.

Území Hostivice bylo totiž osídleno již od pravěku. Z mladší doby kamenné (neolitu) pocházejí obydlí kultur s lineární keramikou a s vypíchanou keramikou. Významným nálezem je sídliště kultury nálevkovitých pohárů z pozdní doby kamenné v dnešní ulici Za Zahradami, *která je právě teď asi sto metrů od vás severním směrem (napravo).*

Z doby bronzové bylo objeveno v Paloukách *(oblast u dálnice) pohřebiště únětické kultury a rozsáhlé sídliště knovízské kultury. Zaznamenány jsou i objekty používané lidmi v době stěhování národů a také nejstarších Slovanů. Z čehož plyne, že v Hostivicích bylo odjakživa náramně živo.*

Víte, jak se podle pověstí Aloise Jiráska jmenoval praotec Čech? Praotec Čech! :)

Jak byste se jmenovali jako praotci vy? Autorka tohoto textu by třeba byla Pramatka Lucie.

Znáte nějaké jiné postavy z českých bájí a pověstí? Jak se například jmenovaly sestry Libuše? A jak se jmenoval její manžel, zakladatel první knížecí dynastie? Vědí školáčci?

Došli jsme na hráz Litovického rybníka. Jeho břehy zdobí krásná alej topolů. Spolu s podrostem a rákosinou je domovem mnoha obzvláště chráněných druhů živočichů.

Topoly jsou velké stromy s rozložitou korunou a mohutným kmenem. Dorůstají výšky 30 až 35 metrů. Patří k nejrychleji rostoucím dřevinám. Je jich asi 130 druhů, ale staré herbáře popisují jen tři – bílý, černý a lybický –, které se používaly jako léčivky. V minulosti se listí černého topolu smísené s octem užívalo při bolestech, které způsobuje nemoc zvaná dna. Semeno s octem zase prý pomáhalo při padoucnici, což není nic jiného než mnohým bohužel dobře známá epilepsie. Nic z toho ale dnes vyrábět ani konzumovat nezkoušejte. Jsou jistější cesty, jak se vyléčit. :)

Znáte nějaké významné osobnosti, které mají ve jméně slovo *topol*? Poradíme, že jedna byla premiérem. Pak tu máme básníka Topola a jeho synky – spisovatele Jáchyma a hudebníka Filipa. Filip už bohužel není mezi námi, ale na koncerty jeho skupiny *Psí vojáci* vzpomíná autorka tohoto textu dodnes. Už asi tak přes 30 let… :)

Ještě chvilku jdeme ulicí… A už stojíme před nejvýznamnější stavební památkou Hostivic. Je to litovická tvrz.

Po roce 1330 ji nechal postavit pražský biskup Jan IV. z Dražic. Můžete na ní obdivovat prvky vyspělé francouzské gotiky, kterou Jan poznal za svého dlouholetého pobytu u papežského dvora v Avignonu. Později byla tvrz vícekrát přestavována a v barokní době předělaná v sýpku. Počátkem 20. století byla ještě její část užívaná k bydlení. V současnosti je stavba prázdná, soukromý majitel ji jen zabezpečil proti dalšímu chátrání.

Je prokázáno, že mimořádná kvalita tvrze souvisí s účastí francouzských mistrů na této stavbě. Stejně dokonale jsou provedeny gotické křížové klenby sklepů. Se stavbou sklepa souvisí jedna zajímavost: Středový sloup, který nese klenby, je jako jediný prvek v celé stavbě vyroben z pískovce. Vše ostatní je z opuky.

Všimli jste si, že slovo tvrz neobsahuje ani jednu samohlásku? Tedy písmen A, E, I, O, U, Y, bez kterých jen těžko vytvoříte slovo.

Znáte ještě nějaké slovo sestavené jen ze souhlásek? My si vybavujeme *krk*, *hlt*, *krb*, *plž*, *čvrt* a *blb*. Pak také jedno smradlavé slovo, ale to psát nebudeme a vy ho neříkejte. Kdo ho řekl? Tak dřep! :)A bez p**u!

Vrátíme se pár metrů a vydáme se doprava ulicí *U Sádek* směrem k rybníku. Je to první z rybníků, který dnes potkáme. A že jich bude dost.

Před odbočením ještě na jednom z domů najděte nůžky a o kousek dál na modrém penzionu hvězdu.

Kolik má hrotů? Odečtěte jich sedm.

7. **Napište výsledek.**

Držíme se asfaltky vpravo, motáme se uličkami, ale nevzdáváme to. Potkáme vrata, na kterých je upozornění na psa. Jaký je? Jste také takoví? Není to hladem?

Ještě zatáčka doleva, doprava… A jsme v přírodě kousek od rybníka. Jdeme pěšinou stále rovně za nosem, nikam neodbočujeme.

Hostivická soustava rybníků byla vybudována již ve 14. století. Zdejší pramenná oblast je tvořena pískovci, které mají v podloží nepropustné břidlice, takže se zde voda dobře držela. Hostivické rybníky mívaly kromě chovu ryb i další zajímavý účel: V době císaře Rudolfa II. sloužily jako zdroj vody pro zahrady Pražského hradu.

Věděli byste, jak je odsud Pražský hrad daleko? Dejte každý tip a schválně: Kdo bude nejblíž?

Je to tak, na Hrad to je z Hostivic jen 10 kilometrů. Kdo byl svým tipem nejblíž a kdo nejdál? Nejhorší tipař musí udělat tolik dřepů, o kolik se spletl. Na budování hradního vodovodu se dle zkazek měli podílet i známý rybníkář Jakub Krčín a hvězdář Tycho Brahe. Účast Tycha Brahe je však velmi nepravděpodobná, protože do Prahy přišel v době, kdy už byl vodovod vybudován.

Víte, kdo to byl? Tycho byl považován za nejlepšího a nejpřesnějšího pozorovatele hvězdné oblohy. Jeho postřehy byly překonány až šedesát let po vynalezení dalekohledu. Je po něm pojmenován jeden z nejvýraznějších kráterů na Měsíci.

Chtěli byste, aby po vás byl pojmenován kráter? Nebo byste raději věnovali své jméno nějaké kytičce či broučkovi?

Poté, co se císařský dvůr z Prahy natrvalo odstěhoval do Vídně, zájem o hradní vodovod upadl. Během 19. století proto došlo ke zrušení některých rybníků. Plocha Strahovského a Litovického rybníka byla využívána k zemědělství, někde také zbyla mokřina.

Stejně by nás zajímalo, jak takový starodávný vodovod vypadal. Byl ze dřeva? Co myslíte vy?

Po roce 1918 se Pražský hrad opět stává sídlem hlavy státu, takže se vodovod zase přihlásil o slovo, lépe řečeno o opravu. V letech 1924 až 1926 Kancelář pro hradní vodovod pražský nákladem přes 900 tisíc Kč obnovila Litovický rybník. Rekonstrukce hradního vodovodu měla pokračovat. S postupným naplňováním Litovického rybníka v lednu 1926 se však objevily potíže s hladinou podzemní vody – zaplavila sklepy blízkých domů. Vodovod se nakonec vzhledem k problémům nepodařilo dobudovat.

Pokračujeme po pěšině směrem k obci Břve. (Všimněte si, že i tato obec nemá v názvu mnoho samohlásek.) Než tam dojdeme, povíme si něco o místních opeřencích a také o rusalkách.
V *této lokalitě se vyskytuje zhruba 30 obzvláště chráněných druhů ptáků. Hostivické rybníky jsou pro ně díky střídání vodních ploch s lesem a rákosinami velmi atraktivní. Rybníky také na jaře a na podzim slouží jako místo odpočinku ptactva na cestách z teplých a do teplých krajů.*

Pravidelně zde hnízdí ohrožené potápky. Dále kachna divoká, labuť velká, lyska černá, ledňáček, moták, volavka, rákosník obecný a konipas. Ano, i posledně jmenovaný je pták, i když se podle názvu tváří spíše jako zemědělský pracovník.

Znáte pohádku H. Ch. Andersena *O ošklivém káčátku?*

Z kačenky se nakonec vyklubal úplně jiný opeřenec.

Napište název ptáka.

A kde jsou mokřady, voda, louka a ptáčci, tam se také často vyskytují rusalky. Víte, kdo to je a jak vypadají?

Rusalky jsou ženské vodní démonky. Rejdí zejména ve slovanské mytologii a lidové kultuře. Stejně jako víly mají dlouhé vlasy (nejčastěji rusé), ve kterých je soustředěna jejich moc a jejichž rozčesáváním mohou dokonce způsobit povodeň. Na rozdíl od víl lidem spíše škodily. Rusalky jsou nebezpečné zejména o letnicích, kdy nejenže topí a ulechtávají poutníky, kteří neuhodnou jejich hádanky, ale také převrhují lodě a ničí mosty, hráze a rybářské sítě. Lesní víly zase v noci lákají kolemjdoucí muže do svého kola, aby je mohly utancovat k smrti.

Právě rusalky kolem zdejších rybníků v noci a také nad ránem v hodině mezi psem a vlkem tancují. Není radno se k nim přibližovat. Jsou tři a jsou tak nádherné, že jim nikdo neodolá. Dokonce i měsíc se před nimi musí schovávat za mraky. Kdo se k rusalkám přiblíží a dotkne se jejich vlasů, toho očarují a utancují k smrti.

Jsme v obci Bře**v**e.

Právě zde vyrostla velmi nezvyklá **kaple Panny Marie, Hvězdy evangelizace**. Jedná se o drobnou stavbu na soukromém pozemku se soukromým investorem. Usazena je v zahradě napravo a slouží převážně k přenosům mší na televizní kanál Noe. Kaple je navržena jako krychle o hraně 5 metrů tak. Především je ale vymyšlena tak, aby vyhovovala všem požadavkům, které s sebou nesou televizní přenosy. Jedna její strana je otvírací, aby mši nebo jiné události v kapli mohli přihlížet i další lidé, kteří se nevejdou dovnitř.

Našli jste ji za plotem napravo?
Mineme fabriku a vyhledáme zvoničku, u které na nás čeká další otázka. Najděte cedulku.

9. **Jak se jmenuje měsíc, ve kterém byla kaplička opravena?**

Ulice *Pod Rybníkem* nás odvede… Kam? Přece k rybníku. Půjdeme kousek po jeho kraji a zastavíme se až na dětském hřišti.

Cestou zkuste najít na domě kamennou mísu s ovocem a také jeden opravdu hubený domeček. :)

Břevský rybník se stal zvláště před druhou světovou válkou vyhledávaným koupalištěm Pražanů. Dokonce vznikaly různé návrhy na výstavbu rekreačních zařízení, která by mohla vyrůst na jeho březích. Plánovalo se, že tu bude stát zoologická zahrada nebo třeba lázně využívající proslulou břevskou rašelinu.

Má někdo chuť na koupačku? Nebo byste si radši zabahnili? Když popustíme uzdičku fantazii, musíme uznat, že to tady muselo být krásné!

Lesy kolem rybníků sloužily dříve jako honitba. Před 120 lety sem rád zajížděl Rudolf Habsburský, syn císaře Františka Josefa I. a následník trůnu. V červenci 1910 lovil kachny na Kale a Břevském rybníce arcivévoda Karel, pozdější poslední rakousko-uherský císař. Za první republiky navštěvovali tato místa cizí diplomaté, zvláště Francouzi.

(Věděli byste, jak se jmenuje hlavní město Francie? A jak se jmenuje hlavní město naší republiky?)

Pořádaly se zde hony na jeleny a kance, lovili se zajíci, bažanti i kachny

Ochutnali jste někdy bažanta nebo zajíce? Chutnali vám? My jedli bažanty, ale pak jedno z dětí spolklo brok… Od té doby už jíme jen „industriální“ drůbež. :)

Pokud si chcete pohrát, pohrajte si. Pak ovšem přejděte silnici a ještě před mostem vstupte do ulice *U Obory.*

Najdete krmítko na sloupu? A kolo na dřevěné stodole okus dál? Vidíte letopočet? Pane jo! Vy jste šikovné děti.

Naše další tajenkové písmenko na nás ovšem čeká až na tabuli s nápisem *PŘÍRODNÍ PAMÁTKA*.

Je na ní šelma.

10. **Co má dravec na hlavě?**

Pokračujeme… Na odpočívadle u laviček opustíme cyklostezku a vydáme se doleva po naučné stezce zpátky k

Litoveckému rybníku.

Rybáři do něj vysadili kapry, líny, cejny, amury, úhoře, candáty, štiky a sumce. Hromady vápna, které možná na některých místech uvidíte, slouží nejen k dezinfekci, ale především ke snížení kyselosti vody.

Přicházíme k nejkrásnější části stezky – k dřevěné budce nad vodou, k níž vede alej nádherných stromů. Poznáte, které to jsou?

Zdejší pozorovatelna je od roku 2012 součástí naučné stezky, která měří 2,5 km. Přímo v pozorovatelně je infotabule, kde se můžete přesvědčit, zda nad zdejšími vodami skutečně poletují ptáčci jarabáčci, o kterých jsme už mluvili.

Najděte na tabuli fotku čírky.

11. **Jak se čírka jmenuje druhovým jménem?**

Spatřit zde samozřejmě můžete také kachny, labutě, lysky, kormorány, volavky, racky a někdy i ledňáčky. Víte, jak takový ledňáček vypadá?

Ledňáček je velký asi jako vrabec, dosahuje hmotnosti zhruba od 30 do 50 gramů. Výraznými poznávacími znameními tohoto opeřence jsou velká hlava s dýkovitým zobákem a krátký ocas. Peří je svrchu zářivě modrozelené, vespod rezavě hnědé. Pro schopnost neomylného odchytu ryb má ledňáček anglické pojmenování Kingfisher, tedy Král rybář. Kdo jej viděl při obstarávání potravy, ví, že nejde o lichotku. Ledňáček se posadí na větev nad vodou a pozorně sleduje dění pod sebou. V okamžiku, kdy má vyhlédnutou kořist, jako šíp sjede k vodní hladině a rozčísne ji namířeným zobákem. Díky průhledné membráně, která kryje ledňáčkovy oči, umí tento lovec s jistotou chytit kořist až v půlmetrové hloubce. Zpět na větev se i s kořistí dokáže vrátit do dvou vteřin od okamžiku, kdy se od ní odlepil.

Pokračujeme po naučné stezce až k dalšímu odpočinkovému místu. V tomto bodě rybník opustíme a vydáme se doprava k nejbližším domům do ulice *Ke Stromečkům*.

Je to místo, kde jsou rovněž lavičky a také naučná tabule. Najděte třetí fotku s popiskem.

12. **Jak se jmenuje nádrž?**

Také ptačí jméno, že?

Okolí rybníků je rovněž bohaté na houby. Roste zde kalichovka půvabná a vzácná pečárka bělovlnná. Je to druh z příbuzenstva pečárky ovčí, avšak klobouk má nápadně vláknitě běloplstnatý. Pro nás je to prostě žampion (mykologové prominou). Nevidíte ji někde?
Ze zvířátek zde můžete narazit na ondatru pižmovou, sedm druhů netopýrů, skokana hnědého, ropuchy a ještěrky.

Znáte nějakou pohádku, ve které hraje důležitou roli netopýr nebo žába? Tak schválně… V jedné se vypráví o hrdinovi a v druhé se hodně pusinkuje.

Dejte pusinku tomu, koho máte právě teď po levé ruce! :)

Z lesa vstupujeme do ulice *Ke Stromečkům*, ze které po sto metrech odbočíme doleva do ulice s krásným jménem *Kopretinová.* Ta nás odvede až k potoku, který dobře známe. A protože to k němu máme ještě kousek, můžeme si potichu – abychom nerušili zdejší malé rusalky – zazpívat kousek z nejznámější opery skladatele Dvořáka. Jak se jmenuje? Hádejte! Přece *Rusalka*.

Měsíčku na nebi hlubokém,
světlo tvé daleko vidím.
Po světě bloudíš širokém,
díváš se v příbytky lidí.
Po světě bloudíš širokém,
díváš se v příbytky lidí.

Měsíčku, postůj chvíli,
pověz mi, pověz,

kde je můj milý.
Měsíčku, postůj chvíli,
pověz mi, pověz,
kde je můj milý.

13. **Jak se jmenuje skladatel Dvořák křestním jménem?**

Dojdeme k mostu u školy a buď můžeme jít po straně potoka, kterou jsme již šli, nebo po druhé. Necháme to na vás. V okamžiku, kdy uvidíme Rákosníčkovo hřiště, můžeme si na něm pohrát. Jsme už totiž téměř v cíli výletu. Ulice nás odvede až k Lidlu, za kterým je zámek, který už dobře znáte.

Máme vyluštěno. Copak to na vás kouká z tajenky? Jeden vzácný ptáček, který u zdejších rybníků také hnízdí.

Zvláště v poslední době se však jeho počty bohužel výrazně snížily. Žije velmi skrytě v mělkých vodách hustě zarostlých bažinnou vegetací, jako jsou pobřežní porosty rybníků, bažiny nebo slepá ramena řek. Celkově je zbarven poměrně nenápadně. Vrchní část těla je hnědá, černě skvrnitá, spodní (včetně stran hlavy a čela) namodrale šedá, boky černé s bílými pruhy.

Možná na zrase potkáte pana zastupitele Michala Horálka, který si pro vás tento výlet objednal. Nebo jeho dceru Báru, která nám pomáhala s plánováním trasy a s textem. Hezky tedy poděkujte, my děkujeme také - za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

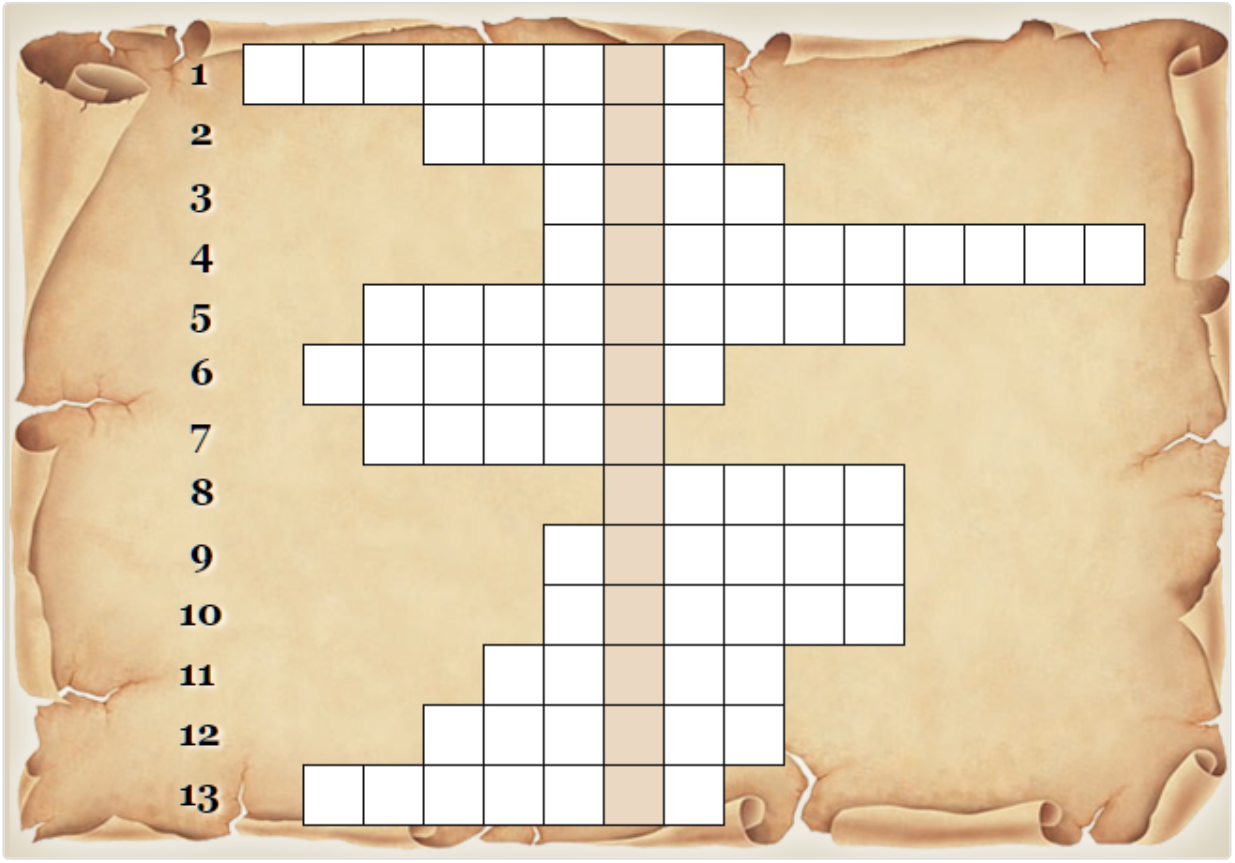
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly mimo jiné použity informace z webových stránek www.hostivickahistorie.cz, www.kudyznudy.cz, www.birdlife.cz, chrz.wz.cz, za které moc děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Napište výsledek.**
2. **Co drží v levé ruce?**
3. **Jak se jmenuje věc pověšená pod korálky?**
4. **Jak se jmenuje skřítek?**
5. **Jak se jmenuje žákyně?**
6. **Jak se jmenuje doplněk pod krkem?**
7. **Napište výsledek.**
8. **Napište název ptáka.**
9. **Jak se jmenuje měsíc?**
10. **Co má dravec na hlavě?**
11. **Jak se čírka jmenuje druhovým jménem?**
12. **Jak se jmenuje nádrž?**
13. **Jak se jmenuje skladatel Dvořák křestním jménem?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 20:41